

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENŲ, NUKENTĖJUSIŲ NUO 1939-1990 METŲ
OKUPACIJŲ, TEISINIO STATUSO ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-P-2442
(TAP-18-1819) (TAIS NR. 18-12018(2))**

2018-11-13 Nr. NV-2985

Vilnius

Projekto rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projekto tikslas - pateikti Vyriausybės išvadą dėl Seimo nario A.Anušausko pateikto LR asmenų, nukentėjusių nuo 1939-1990 m. okupacijų, teisinio statuso įstatymo pakeitimo projekto (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma suteikti tremtinio teisinį statusą asmenims, gimusiems politinių kalinių/tremtinių šeimose pasibaigus jų tėvų kalinimo/tremties laikui, jei bent vienam iš tėvų buvo taikomi administraciniai ar kitokie suvaržymai, dėl kurių jie negalėjo grįžti į Lietuvą.

Dabartinė situacija:

Gimusių tremtyje statusas nėra pripažįstamas gimusiems politinių kalinių/tremtinių šeimose jau pasibaigus tėvų reabilitavimo pažymėjimuose nurodytam represavimo laikotarpiui. Nėra atsižvelgiama į tai, kad 1954-1959 m. buvo taikomos papildomos šių asmenų sugrįžimą į Lietuvą apsunkinančios priemonės, pvz., draudimas apsigyventi Lietuvoje teistiems už „kontrevoliucinius nusikaltimus“.

Tokių gimusių tremtyje asmenų, neturinčių tremtinio teisinio statuso, gali būti iki 1000.

Asmenys, įgiję tremtinio teisinį statusą ir sulaukę pensinio amžiaus, įgyja teisę į nukentėjusių asmenų valstybinę pensiją (58 eurai/mėn.).

Projekto esmė - Įstatymo projektui siūloma iš esmės pritarti, tačiau jį tobulinti pasiūlant:

- 1) nustatyti kokie administraciniai suvaržymai yra laikytini priežastimis, dėl kurių asmenys negalėjo grįžti į Lietuvą.
- 2) nustatyti įsigaliojimo datą – 2020-01-01, nes reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų (nukentėjusių asmenų valstybinėms pensijoms mokėti prireiks iki 800 tūkst. eurų per metus).

Derinimas:

Į Teisingumo ministerijos ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pastabas atsižvelgta.

Neatsižvelgta į Finansų ministerijos pastabą - pasiūlyti Seimui Įstatymo projekto nesvarstyti, kol nebus atliktas valstybinių pensijų sistemos sistemiškas įvertinimas, numatytas Vyriausybės programos įgyvendinimo plane. Pasiūlyta teikiant siūlymus dėl valstybinių pensijų tobulinimo įvertinti finansines galimybes plėsti valstybinių pensijų gavėjų ratą.

Atitiktis Vyriausybės programai – tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2018-10-31.

Dalykinio vertinimo išvada:

- 1) Vyriausybės programos įgyvendinimo plane yra numatyta priemonė (4.3.3 darbo 10 priemonė) „Valstybinių pensijų sistemos sistemiškas įvertinimas ir pasiūlymų dėl jos tobulinimo pateikimas“ (vykdytojai - Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų, Krašto apsaugos, Kultūros bei Švietimo ir mokslo ministerijos; terminas – 2018 m. II ketv.). Siūlytina dar kartą įvertinti Finansų ministerijos pastabą siūlyti nesvarstyti Įstatymo projekto kol nėra atliktas šis vertinimas.
- 2) Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekto lydimajame medžiagoje nėra atskleistas siūlomų nuostatų įgyvendinimo mechanizmas (t.y. kaip ir kas vykdytų asmenų, gimusių tremtyje pasibaigus jų tėvų kalinimo/tremties laikui, bet dėl suvaržymų negalėjusių grįžti į Lietuvą, pripažinimo tremtiniais procesą). Svarstytina ar faktinių duomenų, patvirtinančių asmens suvaržymą grįžti į Lietuvą, įrodinėjimas ir konstatavimas nesukeltų pernelyg didelės administracinės naštos patiems asmenims ir (ar) institucijoms.

Siūlome projektą **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja
Garbštienė

Daiva Buivydaite-

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt